



Verslag van vragen en antwoorden bijeenkomst besluitvorming Grijskerk

21 januari 2022

Op donderdag 16 december 2021 heeft een online informatiesessie plaatsgevonden over de totstandkoming van het concept instemmingsbesluit. Tijdens de bijeenkomst heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) toegelicht hoe de gasopslag Grijskerk kan bijdragen aan de sluiting van het Groningenveld en hoe de instemmingsprocedure voor het gewijzigde opslagplan van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) eruitziet. NAM heeft toegelicht wat er op de locatie UGS Grijskerk wel en niet gaat veranderen. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft zijn advies over de veiligheid toegelicht. In dit verslag treft u een samenvatting van alle vragen die gesteld zijn door de deelnemers en geven de genoemde organisaties antwoord op die vragen. De antwoorden in dit verslag zijn een weergave van de mondelinge antwoorden. Ze kunnen daarom afwijken van formele correspondentie. Deze versie bevat enkele aanvullingen op de versie van 23 december 2021.

Vragen over de locatie en de werkwijze aan NAM

Vraag	Antwoord NAM
1. Welke aanpassingen zijn nodig voor het geschikt maken van de gasopslag voor laagcalorisch gas. Moet het gasveld eerst leeggemaakt worden?	<p><i>Aanpassingen in vergunningen & installatie</i></p> <p>Alvorens de ondergrondse gasopslag in Grijskerk in te kunnen zetten voor de laagcalorische gasvoorziening is een herziening van het opslagplan vereist. Het huidige opslagplan specificeert namelijk dat in Grijskerk hoogcalorisch gas wordt opgeslagen. De aanpassing in het opslagplan beperkt zich dan ook tot het wijzigen van opslag voor hoogcalorisch gas naar een opslag voor aardgas. Met deze aanpassing wordt de mogelijkheid geboden om zowel hoogcalorisch als laagcalorisch gas op te slaan. Alle overige bepalingen, waaronder de druk in het reservoir en het hieraan gekoppelde seismische risicoprofiel, blijven hierbij gelijk en veranderen dus niet.</p> <p>Verder moet een aantal technische aanpassingen aan de UGS-installatie worden gedaan. Dit betreft het plaatsen van detectoren om de verbrandingswaarde van het gas te kunnen meten, de zogenaamde Wobbe-meters. Hiermee wordt bepaald of het gas geschikt is voor directe levering aan het laagcalorische gasnetwerk of dat het gas via alternatieve routes moet worden afgevoerd. Het afgevoerde gas wordt daarna door toevoeging van stikstof alsnog geschikt gemaakt voor gebruik door huishoudens en andere kleinverbruikers. Voor de plaatsing van de detectoren is een milieuneutrale wijziging van de omgevingsvergunning ingediend en deze is inmiddels verleend. Publicatie hiervan vindt u in de lokale krant "Westerkwartier" d.d. 21 december 2021.</p> <p>Aanvullend op bovengenoemde aanpassingen aan de NAM UGS-installatie zijn ook aanpassingen aan het landelijke gastransportnetwerk noodzakelijk. Dit betreft het maken van een</p>

	<p>koppeling tussen gasopslag Grijpskerk met de leidingen van het landelijk gastransportsysteem, zodat laagcalorisch gas kan worden aangevoerd voor injectie, en afgevoerd voor gebruik. Deze aanpassingen worden voorbereid en uitgevoerd door de operator van het gastransportsysteem, Gasunie Transport Services (GTS). Ook voor het uitvoeren van deze werkzaamheden zal GTS de benodigde vergunningen aanvragen.</p> <p><i>Hoe werkt de conversie</i></p> <p>Als de benodigde vergunningen zijn afgegeven en de benodigde aanpassingen in de installatie zijn gerealiseerd kan de opslag per 1 april 2022 in gebruik worden genomen als opslag voor laagcalorische aardgas. Dat betekent dat over de zomerperiode de opslag zal worden gevuld met laagcalorisch aardgas. Dit wordt ook wel het injecteren van gas genoemd. Hiervoor hoeft het gasveld niet eerst helemaal leeggehaald worden. Er wordt gebruik gemaakt van dezelfde opslagcapaciteit die nu beschikbaar is voor hoogcalorisch gas. In de opslag vermengt het geïnjecteerde gas zich met het in de opslag aanwezige hoogcalorische gas. Dit wordt ook wel het kussengas genoemd. In de opslag werkt het kussengas als een soort veer. Bij injectie wordt het kussengas samengedrukt en bij de productie in de winter zet het kussengas weer uit.</p> <p>In de winter, als de vraag naar laagcalorisch gas hoog is, wordt het geïnjecteerde gas weer geproduceerd. Door de vermenging van het geïnjecteerde laagcalorische gas en het aanwezige hoogcalorische kussen gas varieert de verbrandingswaarde van het geproduceerde gas. Met behulp van de Wobbe meters wordt gecontroleerd of het gas de juiste verbrandingswaarde heeft om via GTS geleverd te kunnen worden aan de Nederlandse huishoudens. Als dat niet het geval is wordt het gas binnen het systeem van GTS, door bijmengen van stikstof, alsnog geschikt gemaakt voor levering aan het laagcalorische gasnetwerk.</p>
<p>2. Wat vernemen omwonenden van de veranderingen van hoog- naar laagcalorisch gas?</p>	<p>Zoals in het antwoord op de bovenstaande vraag toegelicht zijn de technische aanpassingen ten behoeve van deze conversie beperkt. De benodigde werkzaamheden laten zich in omvang het beste vergelijken met reguliere onderhoudswerkzaamheden. Zoals ook tijdens de presentatie aangegeven vinden de werkzaamheden plaats binnen de hekken van de UGS-locatie. Om eventueel overlast zoveel mogelijk te beperken zullen de benodigde aanpassingen zoveel mogelijk worden gecombineerd met reguliere werkzaamheden.</p> <p>Het effect van de conversie beperkt zich tot het effect van de jaarlijkse onderhoudsactiviteiten in de vorm van geluid, fakkelen en verkeersbewegingen. Zoals ook aangegeven bij voorgaande vragen heeft de omzetting geen gevolgen voor bodembeweging (seismisch risico of bodemdaling of bodemstijging).</p>
<p><i>Vraag</i></p>	<p><i>Antwoord NAM</i></p>
<p>3. Wordt laagcalorisch gas meer in pieken gewonnen in koude tijden?</p>	<p>Grijpskerk is tot nu toe ingezet als een opslag voor hoogcalorisch gas. Dit type gas vindt veelal haar toepassing binnen de industrie, echter wordt ook gebruikt voor de aanvoer van hoogcalorisch gas dat wordt omgezet tot laagcalorisch gas. De conversie van</p>

	Grijpskerk maakt dat er vanuit de opslag direct laagcalorisch gas geleverd kan worden als de vraag hoog is. De wijze waarop de opslag wordt gebruikt zal dus niet veranderen.
4. Hoe dicht wordt nu op de drukgrens gewerkt en hoe zit dat straks? Kunnen burgers dit ook inzien?	In de afgelopen jaren is het werkvolume van de ondergrondse gasopslag meermaals volledig benut waarbij altijd binnen de drukgrenzen is geopereerd. Het herziene opslagplan hanteert dezelfde drukgrenzen en werkvolume. NAM rapporteert jaarlijks de geïnjecteerde en geproduceerde hoeveelheden en de daarbij horende resulterende ondergrondse drukken. Deze rapportages worden door SodM getoetst. SodM beoordeelt of de drukken inderdaad binnen de gestelde grenzen van het instemmingsbesluit op het opslagplan gebleven zijn. Deze rapportages zijn tot op heden niet gepubliceerd maar we zijn aan het verkennen hoe we deze rapportage het beste publiek toegankelijk kunnen maken.
5. Is er ervaringsdata hoe de bodem reageert op injecteren en onttrekking van gas uit een ondergrondse gasopslag? * Het opslagplan is te vinden op de website van RVO .	De NAM gebruikt sinds 1997 twee ondergrondse gasopslagen. In Grijpskerk is hierbij tussen 1997 en 2021 een kleine 30 miljard kubieke meter geïnjecteerd en geproduceerd, in Norg ruim 60 miljard kubieke meter. Bodemdaling en stijging wordt hierbij gemodelleerd en vergeleken met meetdata uit waterpassing en satelliet hoogtemeting data. De meest recente data en modelresultaten staan beschreven in paragraaf 6.2 van het door de NAM ingediende opslagplan.*
6. Wanneer sluit Grijpskerk definitief?	Als de gasopslag Grijpskerk geen rol meer vervult binnen de leveringszekerheid kunnen de opslagactiviteiten worden beëindigd en zal de NAM de winning van het kussengas overwegen. Alvorens over te gaan tot winning van het kussengas moet een zogenaamde winningsplan procedure worden doorlopen voor het verkrijgen van de benodigde vergunningen. Op basis van de capaciteitsvraag zal deze afweging naar verwachting rond 2030 worden gemaakt.
7. Blijft de gasopslag in handen van NAM of wordt het doorverkocht zoals sommige kleine gasvelden?	De NAM is van plan haar operationele structuur aan te passen. Het is de bedoeling dat de kleine gas- en olievelden op land en op zee worden ondergebracht in vier nieuwe BV's, waar op termijn een nieuwe eigenaar voor kan worden gezocht. Het Groningen gasveld en de ondergrondse opslagen in Norg en Grijpskerk vormen geen onderdeel van de herstructurering en blijven integraal onderdeel van NAM BV.
8. Hoe staat het met de integriteit van de putten? Wat is de huidige status?	Op Grijpskerk heeft de NAM 10 UGS gasputten. Deze putten worden onderhouden volgens de WIMS (Well Integrity Management Standard) en in lijn met de Mijnbouwwet. Elke put krijgt jaarlijks een inspectie van barrières en onderhoud aan de putafsluiters. Met betrekking tot de putintegriteit zijn alle putten operationeel en hebben momenteel geen problemen. Het regulier onderhoud is gepland volgens een onderhoudsschema. De integriteit van putten rapporteert de NAM jaarlijks aan de toezichthouder (SodM).

Vragen over de veiligheid aan SodM

Vraag	Antwoord SodM
9. Hoe groot is de omtrek in km vanaf de gasopslag	De toekomstige bodemdaling door de gasopslag Grijpskerk is beperkt tot totaal 2 cm. Dat is de maximale bodemdaling door

<p>Grijpskerk, waar men te kan maken krijgen met bodemdaling ten gevolge van die gasopslag?</p>	<p>gasopslag Grijpskerk direct boven de gasopslag. Op 3-4 kilometer afstand is deze bodemdaling door Grijpskerk zeer beperkt. In de regio wordt in verschillende velden gas gewonnen. De totale bodemdaling door de gasopslag en gaswinning in omringende velden is boven Grijpskerk ongeveer 6 cm. Door gaswinning van de omliggende velden is dit een groter gebied.</p>
<p>10. Wat zijn de risico's als Grijpskerk intensiever gebruikt wordt?*</p> <p>* Zie ook het antwoord op de gelijklopende vraag 3.</p>	<p>De gasopslag mag slechts binnen dezelfde reservoirdruk begrenzing worden gebruikt. Onderzoeken naar het veilig opereren van gasopslagen laten zien dat de drukondergrens en -bovengrens de belangrijkste parameters zijn voor de spanningsontwikkeling op breuken in opslagreservoirs.</p> <p>In het onderzoek KEM-01 is een generieke studie gedaan naar verschillende parameters, naast druk bovengrens en ondergrens is ook gekeken naar de gevolgen van snelheid van produceren en vullen en van de hoeveelheid productie cycli. Ook door de operators van gasopslagen in Nederland zijn afgelopen jaren meerdere studies uitgevoerd naar deze factor. Dit heeft SodM beoordeeld en ook voor het advies gebruikt. Deze studies laten zien dat spanningen op breuken vooral beïnvloed worden door de druk ondergrens en bovengrens. De snelheid van vullen en leeghalen, en de aantal cycli laat in de onderzoeken een veel kleiner effect zien op breuken. Met de huidige drukbegrenzing voor de gasopslag zijn bevingen in het gebied rond de gasopslag sinds de ingebruikname van de opslag in 1997 beperkt geweest. De verwachting is dat ook als vaker deze druk boven- en ondergrens wordt bereikt, de risico van bevingen hetzelfde blijft als de eerder gemaakte risico-inschatting.</p> <p>Overigens is er boven Grijpskerk een seismisch meetnet uitgebreid waardoor bevingen, die niet gevoeld kunnen worden, wel kunnen worden gemeten. In geval dat er meerdere niet voelbare trillingen worden gemeten per jaar, ziet SodM toe op de NAM die de oorzaak van die trillingen moet onderzoeken. De NAM heeft deze werkwijze in een seismisch risicobeheersplan beschreven. In artikel 6 van het conceptbesluit wordt de NAM gevraagd om dit plan te actualiseren. Hiermee is de inschatting van SodM dat de risico's bij toekomstig gebruik van de gasopslag Grijpskerk blijft binnen de eerder ingeschatte risico's.</p>
<p>11. SodM heeft advies gegeven dat het 'veilig' kan. Wat is in dit geval de definitie van de term veilig?</p>	<p>De veiligheidsnorm van de commissie Meijdam beschrijft de jaarlijkse kans dat iemand komt te overlijden als gevolg van het bezwijken van een bouwwerk, of het vallen van objecten van een bouwwerk, als gevolg van de bijzondere belasting door een aardbeving. De wiskundige notatie van 10^{-5} betekent voor elk individu een jaarlijkse kans op overlijden van 1 op de 100.000. Deze norm is overigens identiek aan de in 2017 vastgestelde norm voor waterveiligheid.</p> <p>Reëel voor Grijpskerk is de mogelijkheid van enkele bevingen met een magnitude van 1,5-2,5. Bevingen met deze magnitude</p>

	<p>hebben al eerder plaatsgevonden in de regio. Een heel kleine kans heeft een beving van magnitude 3,0-3,5 rond de gasopslag Grijpskerk. In het Groningen-veld is dat anders, daar hebben bevingen met een magnitude van 3,0-3,5 al plaatsgevonden. De risico's van Grijpskerk zijn, dus niet te vergelijken met de risico's van het Groningenveld. De kans op een beving van magnitude 4,0 is een maximale realistische beving voor Grijpskerk. De kans hierop bij de gasopslag Grijpskerk is zeer klein. Maar zelfs in geval van zo'n beving is het risico dat iemand komt te overlijden door gevolgen van de groundbewegingen die ontstaan verwaarloosbaar klein. En dus voldoet Grijpskerk aan de veiligheidsnorm.</p>
<p>12. Hoeveel fluctueert de waterstand in ons gebied?</p>	<p>De waterstand in het gebied rond Grijpskerk varieert per peilbuis. Waterstandmetingen per locatie zijn o.a. te vinden op deze website.</p>
<p>13. Hoe zit het met stapeling van effecten? Wat is daarover bekend?</p>	<p>In de beoordeling van risico van bodembeweging van de gasopslag heeft SodM rekening gehouden met de winning uit naast gelegen velden.</p> <p>Als concreet voorbeeld, de situatie van het Grijpskerk-veld (de gasopslag) en het daaraan aangrenzende gasveld Kommerzijl. Deze twee velden grenzen direct aan elkaar met één tussenliggende randbreuk en ook is er een breuk die beide gasvelden doorkruist. Een beving door drukverandering in het ene veld zou verandering van spanning op de breuk kunnen geven die doorwerkt naar het naastgelegen veld. In een risicobeoordeling op een opslagplan of winningsplan wordt dit meegenomen. Voor de risico-inschatting van een beving is de maximale realistische magnitude van belang die gebaseerd is op de langste in of langs het veld gelegen breuk. De langste aan het Grijpskerk-veld grenzende breuk wordt gevormd door de westelijke randbreuk. Het Grijpskerk veld wordt bovendien doorsneden door een interne breuk die noordwaarts doorloopt en ook grenst aan de gasveld Kommerzijl. Op deze breuk kan zowel spanning opbouwen door de gasopslag als door gaswinning in het aangrenzende gasveld. Ook met inbegrip van deze spanningsopbouw blijft de inschatting van 4,0 de magnitude voor de realistisch sterkste beving. Zoals in de beantwoording op een eerdere vraag aangegeven is de kans hierop bij de gasopslag Grijpskerk zeer klein.</p> <p>Dit is een voorbeeld van hoe bij de risicobeoordeling van de gasopslag de risico's van gaswinning wordt meegewogen.</p>

Vragen aan EZK

Procedure en betrokkenheid omwonenden

Vraag	Antwoord EZK
14. Hoe wordt de inbreng van inwoners meegenomen?	U kunt tot 9 januari 2022 reageren op het concept instemmingsbesluit. EZK zal daar bij het nemen van het definitieve instemmingsbesluit op reageren. EZK acht het zeer van belang om de inbreng van bewoners goed mee te wegen bij het nemen van het besluit en begrijpt de zorgen die er bestaan. In dit geval is ervoor gekozen om - aanvullend op de wettelijke procedure - bewoners te betrekken voordat er een definitief besluit wordt genomen. Daarnaast is er een onafhankelijk procesbegeleider gevraagd om een omgevingstraject op te starten en de belangen die spelen in de regio in beeld te brengen. Daarbij zullen ook omwonenden en andere belanghebbenden worden betrokken.
15. Kunnen wij actief op de hoogte worden gehouden?	Via de website houden wij u op de hoogte van de laatste stand van zaken rond de instemmingsprocedure van het gewijzigde opslagplan Grijpskerk. De wijze waarop omwonenden op de hoogte gehouden worden over het omgevingstraject wordt momenteel vormgegeven.

Nut en Noodzaak

Vraag	Antwoord EZK
16. Waarom wordt er laagcalorisch gas opgeslagen straks en waarom wordt er niet doorgeslagen met het opslaan van hoogcalorisch gas?	Door het terugdringen van de winning van laagcalorisch gas uit het Groningenveld zal er een alternatief nodig zijn voor laagcalorisch gas, dat veel wordt gebruikt door onder andere huishoudens. Om de verminderde winning uit het Groningenveld op te vangen, is ervoor gekozen om aan een deel van de vraag te voldoen door hoogcalorisch gas (o.a. geïmporteerd gas) om te zetten tot laagcalorisch gas door het bijmengen van stikstof. Om het hele jaar door voldoende laagcalorisch gas te kunnen leveren, is het nodig om het laagcalorisch gas in de zomer op te kunnen slaan en te kunnen gebruiken in de winter wanneer er meer vraag is naar gas.
17. Het besluit om de Groningenwinning te beëindigen was al genomen voordat Grijpskerk in beeld was. Waarom is het nu toch nodig?	Dat klopt, het besluit om de winning te beëindigen was al genomen. Door Grijpskerk in te zetten als opslag voor laagcalorisch gas kan het Groningenveld sneller sluiten dan eerder voorzien. Het kabinet vindt dit van belang om de oorzaak van aardbevingen weg te nemen
18. Wat is het voordeel voor Grijpskerk?	Het gebruik van de opslag verandert niet volgens de wettelijke adviseurs. Er zijn in technische zin dus geen andere voor- en nadelen voor de regio rond de opslag ten opzichte van de huidige situatie. Grijpskerk zal langer nodig blijven als opslag om een betrouwbare energievoorziening in Nederland te kunnen borgen. Daarmee speelt het een rol in de afbouw van de middelen die voorzien in laagcalorisch gas. In dat kader hebben de gemeente Westerkwartier, de gemeente Noordenveld, NAM en het ministerie van EZK een onafhankelijk procesbegeleider gevraagd om een omgevingstraject op te starten.

Vraag	Antwoord EZK
19. Waarom komt Grijpskerk nu pas in beeld? Zijn andere locaties afgefallen?	De inzet van Grijpskerk als opslag voor laagcalorisch gas is al enige tijd in beeld als manier om de sluiting van het Groningen-veld te versnellen. In 2020 heeft de minister van EZK aan GTS gevraagd om dit alternatief te onderzoeken. In de zomer van 2021 heeft GTS de resultaten toegestuurd. Deze zijn te vinden bij de Kamerbrief die de minister daarover heeft gestuurd op 25 juni 2021. De gasopslag Grijpskerk is een bestaande opslag die al decennia zonder noemenswaardige technische problemen functioneert. De omvang van de opslag past goed bij wat er nodig is voor de markt voor laagcalorisch gas.
20. Wat als de leveringszekerheid in gedrang komt? Blijft de minimumdruk dan gehandhaafd volgens het plan?	Grijpskerk is binnen de huidige begrenzingen van het opslagplan geschikt om de leveringszekerheid van de markt voor laagcalorisch gas te kunnen borgen. Intussen blijft gewerkt worden aan de afbouw van de vraag naar laagcalorisch gas. Verruiming van de drukgrenzen is <u>niet</u> aan de orde.
21. Kunt u duiden wat de economische belangen zijn waar TNO over spreekt in hun rapport tnoage21-10.033dke-pdg/21070624 ?	Door gasopslag Grijpskerk in te zetten om het Groningen gasveld sneller te sluiten wordt gasopslag Norg mogelijk eerder dan voorzien overbodig als opslag ten behoeve van leveringszekerheid in de markt voor laagcalorisch gas. NAM, als eigenaar van de opslag Norg, kan dan mede vanuit economische belangen overwegen om een winningsplan in te dienen voor de productie van het in de opslag aanwezige kussengas. Daarover is echter nog geen definitief besluit genomen. Een besluit over het toestaan van winning van het kussengas zal de Staatssecretaris Mijnbouw altijd nemen op basis van een zorgvuldig procedure op grond van de Mijnbouwwet en wordt alleen genomen als het veilig kan. Economische belangen zijn geen onderdeel van het afwegingskader uit de Mijnbouwwet.
22. Het nieuwe kabinet wil dat de gasopslagen helemaal vol moeten, omdat we nu een tekort hebben deze winter. Hoe staat dit in verhouding met de opslagtoestemming waar bepaalde minimum- en maximum druk in staan.	Indien er verplichtingen komen ten aanzien van de vulgraad zal NAM ten alle tijden binnen de gestelde drukgrenzen moeten blijven en binnen beperkingen van instemmingsbesluit. De voorgestelde wijziging gaat van dezelfde drukgrenzen uit als momenteel van toepassing zijn voor de gasopslag Grijpskerk.
23. Pagina 12 van het besluit laat mogelijkheden open voor meer opslag. Waarom staat dat hier?	Daarmee wordt bedoeld door SodM dat NAM volgens het nieuwe opslagplan zowel laagcalorisch als hoogcalorisch gas mag opslaan in Grijpskerk. In de praktijk kan er altijd maar één type gas tegelijkertijd worden opgeslagen.

Afbouw gaswinning Groningenveld

<i>Vraag</i>	<i>Antwoord EZK</i>
24. Hoe komt de stikstof vanuit Zuidbroek naar Grijpskerk? En zijn daar nog risico's aan verbonden?	Gasunie Transport Services (GTS) zal bij de opslaglocatie een aansluiting creëren op het transportsysteem voor laagcalorisch gas. Grijpskerk wordt gevuld met laagcalorisch gas dat onttrokken wordt aan het netwerk van GTS. Dat gas kan van verschillende bronnen vandaan komen, onder andere de stikstofinstallaties. In de stikstofinstallaties wordt stikstof bijgemengd bij hoogcalorisch gas. Er wordt dus alleen laagcalorisch gas getransporteerd en geen stikstof. De risico's van de inzet van Grijpskerk als opslag voor laagcalorisch gas zijn niet anders dan de risico's die er momenteel zijn bij de inzet als opslag voor hoogcalorisch gas. Lees meer hierover in het concept besluit.
25. Waarom wordt de keus gemaakt om laagcalorisch gas te maken d.m.v. stikstof? Waarom passen we de branders in onze huisinstallaties niet aan? Zoals ze bijvoorbeeld in België deden?	In België zijn de meeste installaties geschikt voor zowel hoogcalorisch als laagcalorisch gas. De omschakeling vindt plaats door een kleine aanpassing van de netbeheerder. In Nederland zou die omschakeling ingewikkelder zijn. Bovendien gaat het in Nederland om meer aansluitingen. Omdat het kabinet de gaswinning uit het Groningenveld zo snel als mogelijk wil beëindigen, is gekozen om tegelijkertijd in te zetten op een vergroting van het aanbod van én het verkleinen van de vraag naar laagcalorisch gas. De vraag naar Nederlands laagcalorisch gas wordt afgebouwd door: <ul style="list-style-type: none"> - De aansluitingen van de negen grootste afnemers van laagcalorisch gas om te bouwen naar hoogcalorisch gas; - De export van laagcalorisch gas af te bouwen; - Te blijven in zetten op een duurzame energievoorziening zonder fossiele brandstoffen (dus zonder aardgas).

Schadeafhandeling en Monitoring

<i>Vraag</i>	<i>Antwoord EZK</i>
26. Waarom wordt hier niet uitgebreid bodembeweging gemeten door tiltsensoren?	Tiltsensoren meten niet bodembeweging, maar het effect dat bodembeweging heeft op gebouwen. Bodembeweging wordt gemeten door het monitoringsnetwerk van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI). Dit netwerk is de afgelopen jaren sterk uitgebreid. Voor tiltsensoren loopt er op dit moment een pilot. De resultaten worden binnenkort verwacht. Op het moment dat de resultaten er liggen gaat EZK graag samen met experts en bewoners in gesprek over het gebruik van tiltsensoren. Dit past binnen het omgevingstraject dat gestart is samen met de gemeentes Westerkwartier en Noordenveld en NAM.

Vraag	Antwoord EZK
27. Wat is het plan wanneer er een beving van meer dan 2,5 op de schaal van Richter is?	In dit geval moet NAM binnen 6 maanden na inwerkingtreding van het instemmingsbesluit Grijpskerk een geactualiseerd seismisch risicobeheersplan specifiek voor Grijpskerk voorleggen aan de Staatsecretaris Mijnbouw. In dit plan zal NAM in moeten gaan op het scenario dat in de vraag geschetst wordt.
28. Kan infrasone bodemtrilling schade geven?	Sommige omwonenden ervaren veel hinder door laagfrequent geluid. Het is echter niet zo dat laagfrequent geluid tot schade aan gebouwen kan leiden.
29. Hoe voorkomen we dat we hier de problemen krijgen die nu in het Groningenveld zijn?	De opslag blijft op dezelfde manier gebruikt worden zoals dat nu ook het geval is. De risico's van de gasopslag zijn onvergelijkbaar met de situatie in Groningen.
30. Wordt waardedaling van woningen vergoed?	Nee, de verwachting is dat er geen waardedaling ontstaat als gevolg van de inzet van de gasopslag Grijpskerk. Er bestaat wel een regeling voor waardedaling als gevolg van gaswinning uit het Groningenveld wordt vergoed. Het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) heeft op basis van onafhankelijk onderzoek en advies het gebied bepaald waarbinnen sprake is van waardedaling. Bewoners kunnen op de website van het IMG vinden of zij hiervoor in aanmerking komen.
31. Wie is er verantwoordelijk, wanneer er ten gevolge van de gasopslag in Grijpskerk problemen aan huizen en/of gebouwen ontstaan? Waarom is er geen goede schaderegeling voor ons gebied die diverse mijnbouw schade combineert?	Als er schade komt door mijnbouwactiviteiten dan moet dat door het mijnbouwbedrijf worden vergoed. Dit is vastgelegd in de wet. Omwonenden rond Grijpskerk wonen binnen het effectgebied van de beving bij Huizinge (16/8/2012) en kunnen in de toekomst ook te maken hebben krijgen met schades door de gaswinning uit het Groningenveld. Deze schades veroorzaakt door het Groningenveld kunnen gemeld worden bij het IMG. Daarnaast valt volgens de wettelijke adviseurs niet uit te sluiten dat er cosmetische schade kan ontstaan door bodembeweging door het gebruik van de gasopslag Grijpskerk. In principe behandelt de Commissie Mijnbouwschade schade door de gasopslag. Toch kunnen omwonenden in eerste instantie terecht bij de IMG. Er is namelijk sprake van een overlappend werkgebied. Omdat bij eventuele schade rond Grijpskerk niet altijd duidelijk is zal zijn of de schade is veroorzaakt door het Groningenveld, de gasopslag Grijpskerk of een andere oorzaak, hebben de commissie en het IMG samenwerkingsafspraken gemaakt over dit gebied. Daarbij is afgesproken dat het IMG in eerste instantie alle schades uit dit in het overlappende werkgebied behandelt. De commissies zorgen onderling voor een overdracht van meldingen die toebehoren aan de ander en daarbij wordt het "no wrong door-principe" gehanteerd.
32. Wordt het bewijsvermoeden van toepassing verklaard?	Voor het Groningenveld en Norg geldt een bijzondere regeling voor aansprakelijkheid voor mijnbouwschade: het wettelijk bewijsvermoeden. Dat houdt in dat van

	<p>schade die naar haar aard redelijkerwijs veroorzaakt zou kunnen zijn door bodembeweging als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld, vermoed wordt dat die door de gaswinning is veroorzaakt. Het IMG past dit wettelijk bewijsvermoeden in de praktijk toe door deze schade te vergoeden, tenzij het IMG aan de hand van een adviesrapport door een deskundige aantoont dat de schade <i>evident en aantoonbaar</i> niet door de gaswinning kan zijn ontstaan. Vanwege de bijzondere aard, schaal en historie van de problematiek is de bij schadeafhandeling voor het Groningenveld en Norg een uitzondering gemaakt op de hoofdregel in het bewijsrecht dat “wie stelt, bewijst”. Voor de gasopslag Grijpskerk is er op dit moment onvoldoende rechtvaardiging om een uitzondering te maken op deze hoofdregel. Het ontzorgen van omwonenden is wel onderwerp van gesprek in het omgevingstraject dat momenteel loopt voor de gasopslagen Norg en Grijpskerk. Zoals in het antwoord op de vorige vraag is uitgelegd, is er sprake van een overlappend werkgebied. De gasopslag Grijpskerk ligt in het effectgebied van de beving bij Huizinge (veroorzaakt door de gaswinning uit het Groningenveld), waardoor IMG de eerste behandelende organisatie is. IMG handelt schade af met het bewijsvermoeden in de hand.</p>
<p>33. Wat is de huidige stand van de afhandeling van gemelde schades?</p>	<p>Op de website van het IMG kunt u een online dashboard vinden met alle cijfers rond schademeldingen en -afhandeling.</p>
<p>34. Wacht EZK het onderzoek dat de Minister heeft toegezegd in de Kamerbrief nog af?</p>	<p>De minister van EZK heeft onlangs aangegeven open te staan voor een onderzoek naar de mogelijke schadeoorzaken in twee gebieden ten zuiden van het effectgebied van Huizinge. In deze twee gebieden is geen sprake geweest van trillingen door bevingen die tot schade heeft kunnen leiden en is schade door diepe bodedaling en stijging, behoudens uitzonderingssituaties, uitgesloten. Het IMG heeft daarom besloten dat voor delen in deze gebieden het bewijsvermoeden niet meer van toepassing kan zijn. Er is op dit moment geen reden om aan te nemen dat de conclusies van dit onderzoek van belang zijn voor de omgeving rondom de gasopslag Grijpskerk of andere gebieden. Meer informatie is te vinden op de website van het IMG.</p>